

مجموعه‌ای از قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی در حوزه ایمنی زیستی و محصولات تراریخته

سمیرا کهک

دبیر شورای مشاوران مرجع ملی ایمنی زیستی
و عضو هیات مدیره انجمن علمی ایمنی زیستی ایران

و

بهزاد قریه‌یاضی

رئیس انجمن علمی ایمنی زیستی ایران
و مرجع ملی ایمنی زیستی کشور

انجمن ایمنی زیستی ایران
Biosafety Society of Iran

پروژه توانمندسازی برای اجرای پروتکل کارتاژنا در زمینه بیوسایف티
Iranian Capacity Building Project to Implement
the Cartagena Protocol on Biosafety

سرشناسه	کک، سمیرا، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه‌ای از قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی در حوزه ایمنی زیستی و محصولات تراریخته / سمیرا کک، بهزاد قره‌یاضی؛ [برای] پروژه توانمندسازی ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران... [و دیگران].
مشخصات نشر	تهران: روناس، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۴۳ ص. ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۲-۱۷-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
یادداشت	کتاب حاضر در قالب پروژه توانمندسازی ایمنی زیستی که توسط سازمان حفاظت محیط زیست در چارچوب حمایت‌های یونپ (UNEP) و جف (GEF) اجرا می‌شود (بخش مربوط به وزارت جهاد کشاورزی) منتشر شده است.
یادداشت	[برای] پروژه توانمندسازی ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی، جهاد کشاورزی، انجمن ایمنی زیستی ایران.
موضوع	گیاهان تراریخته -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Transgenic plants -- Law and legislation -- Iran :
موضوع	گیاهان تراریخته -- جنبه‌های زیست محیطی
موضوع	Transgenic plants -- Environmental aspects :
شناسه افزوده	قره‌یاضی، بهزاد، ۱۳۳۸ -
شناسه افزوده	نسخه چاپی: حفاظت محیط زیست. پروژه توانمندسازی ایمنی زیستی
رده بندی کنگره	۳۱۰ : QM۵۳۱
رده بندی دیویی	۹۵۵ : ۳۲۱/۵۱۲۳
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۴۴۵۶۵

عنوان: مجموعه‌ای از قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی در حوزه ایمنی زیستی

و محصولات تراریخته

مولفین: سمیرا کک، بهزاد قره‌یاضی

ناشر: روناس

چاپ و صحافی: پیمان نواندیش

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۲-۱۷-۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۴۰۰

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق و امتیاز این کتاب برای مولفین محفوظ است.

فهرست مطالب

- ۶ پیام مرجع ملی ایمنی زیستی کشور
- ۱۰ مقدمه
- ۱۲ فصل ۱- کنوانسیون تنوع زیستی
- ۴۶ فصل ۲- پروتکل ناگویا در مورد دسترسی به منابع ژنتیکی و تسهیم عادلانه و منصفانه منافع حاصل از استفاده آنها
- ۷۴ فصل ۳- پروتکل ایمنی زیستی کارخانه‌ها
- ۱۰۸ فصل ۴- پروتکل ناگویا- کوالامپور در خصوص مسئولیت و جبران خسارت
- ۱۱۹ فصل ۵- قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران
- ۱۲۶ فصل ۶- آئین نامه اجرایی بند ۷ ماده ۷ قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران
- و اصلاحیه آن
- ۱۳۱ فصل ۷- سیاست‌ها و راهبردهای اجرایی ایمنی زیستی

مقدمه

افزایش جمعیت بشری و نیاز به تولید غذای بیشتر برای این جمعیت رو به رشد، موجبات فشار بر زمین‌های کشاورزی و تغییر کاربری زمین‌های غیر کشاورزی به کشاورزی و نیز احداث ساختمان‌ها و کارخانجات جهت اسکان و اشتغال این جمعیت، موجبات افزایش تهدیدات علیه تنوع زیستی موجود در جهان را فراهم آورده است. از سوی دیگر تامین غذای جمعیت رو به رشد جهان در عین حفاظت از تنوع زیستی یک چالش مهم در کشاورزی امروز است. پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که جمعیت جهانی در چند دهه آینده نزدیک به ۹ میلیارد نفر خواهد بود و نیاز به غذا ۷۰ تا ۱۰۰ درصد افزایش خواهد یافت. در نتیجه فشار بر زمین‌های کشاورزی و غیر کشاورزی جهان، تنوع زیستی موجود را با خطر جدی مواجه خواهد کرد. بر این اساس است که سازمان ملل در شصت و پنجمین مجمع عمومی خود دهه حاضر (۲۰۱۱-۲۰۲۰) را "دهه تنوع زیستی" نامیده است. در اصل سابقه چاره‌اندیشی‌های بین‌المللی جهت حفاظت و بهره‌برداری از تنوع زیستی به کنفرانس محیط زیست و توسعه سازمان ملل متحد (UNCED) (اجلاس زمین)^۱ که در سال ۱۹۹۲ در شهر ریودوژانیرو برگزار شد و تصویب بیانیه ریو برمی‌گردد که پس از آن موضوع تنوع زیستی تبدیل به یک موضوع پژوهشی مهم شد. این معاهده نشان دهنده آگاهی جهانی از اهمیت حفاظت از تنوع زیستی برای توسعه پایدار است. پس از آن معاهدات دیگری همچون کنوانسیون آرهوس، کنوانسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های فون و فلور وحشی در معرض خطر (CITES)، کنوانسیون حفاظت از گونه‌های مهاجر حیوانات وحشی، معاهده بین‌المللی منابع گیاهی برای مواد غذایی و کشاورزی، کنوانسیون رامسر، کنوانسیون میراث جهانی (WHC)، کنوانسیون بین‌المللی حفاظت از گیاهان (IPPC)،

کنوانسیون تنوع زیستی (CBD) و پس از آن پروتکل ایمنی زیستی کارتاگنا (CPB)، پروتکل دستیابی و استفاده از منابع ژنتیکی ناگویا (ABS) و پروتکل ناگویا-کوالالمپور در خصوص مسئولیت و جبران خسارت نیز در دستور کار جهانی قرار گرفتند. بررسی و احصاء معاهدات بین‌المللی در حوزه تنوع زیستی و ایمنی زیستی به‌عنوان یک منبع ارزشمند با هدف استفاده کلیه متخصصین امر می‌تواند از اهمیت بسزایی برخوردار باشد. از سوی دیگر کشورهای پیشرفته‌ای که توانسته‌اند در عین استفاده از فناوری‌های نو و تامین امنیت غذایی کشور خود، از محیط زیست و تنوع زیستی خود حفاظت کنند، توجه ویژه‌ای به این معاهدات و نیز مشارکت در تدوین این معاهدات دارند. از این روست که ضرورت توجه جمهوری اسلامی ایران به این موضوع و تهیه چارچوب‌های لازم از اهمیت بسزایی برخوردار می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران نیز همانند بسیاری از کشورهای جهان جهت دستیابی به فناوری‌های نو ظهوری همچون زیست فناوری سرمایه‌گذاری عظیمی در سال‌های گذشته انجام داده است. بهره‌برداری از این سرمایه‌گذاری در سال‌های اخیر که بخش عمده‌ای از بازار تجارت جهانی به محصولات حاصل از این فناوری‌ها اختصاص یافته است، اهمیتی دوچندان یافته است.

هدف از جمع‌آوری مجموعه حاضر، آرایه منبعی مشتمل بر پرکاربردترین ضوابط ایمنی زیستی مرتبط با زیست فناوری نوین در جمهوری اسلامی ایران است که بر استفاده مسئولانه از فناوری زیستی جدید تاکید دارد. در این اثر، از ترجمه‌های رسمی قوانین بین‌المللی که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، استفاده شده و مقدمه و تاریخچه این ضوابط از منابع موجود از جمله تصمیمات اجلاس‌های بین‌المللی توسط گردآورندگان استخراج شده است. استفاده از قسمت‌های تاریخچه و مقدمه تنها با ذکر منبع مجاز است.

سمیرا کهک